

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра журналістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту філології та журналістики

ОЛЬГА ШАРАГІНА

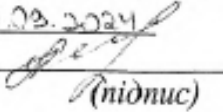
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗМІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань	06 Журналістика (шифр і назва галузі знань)
спеціальність: (спеціалізація):	061 Журналістика (код і назва спеціальності (або спеціалізації))
освітня програма	«Журналістика» (назва освітньої програми)
форма навчання	денна (денна / заочна)

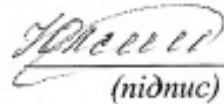
РОЗРОБНИК силябусу: Юксель Гаяна Заїрівна, доктор філологічних наук,
доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 2 від 19.09.2024
Завідувач кафедри Анжеліка Досенко
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Журналістика»

Доктор філологічних наук, доцент

 Гаяна ЮКСЕЛЬ
(підпис)

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	«ЗМІ в умовах інформаційної війни», ОК12
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2 рік, III семестр; 3 рік V семестр
Обсяг навчальної дисципліни: – кількість кредитів – загальна кількість годин аудиторних за видами занять: – лекції – семінарські заняття – самостійна робота	1 кредит
	36 годин
	8 годин
	8 годин
	20 годин
Вид підсумкового (семестрового) контролю	2,3 семестр - залік (усний/письмовий)
Інформація про консультації	On-line - консультації: 3 пара, понеділок (12.00-13.30)
Мова викладання	українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Юксель Гаяна Заїрівна, канд. філол. наук, доцент
Контактна інформація викладача	yuksel.gayana@tnu.edu.ua
Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
Формат проведення дисципліни	Дистанційний (on-line, Google Classroom) - навчальна дисципліна без очної складової.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анотація дисципліни. Дисципліна «ЗМІ в умовах інформаційної війни» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 Журналістика, яка викладається у II та III семестрі в обсязі 36 годин / 1 кредит (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: «Інформаційні війни: історико-теоретичний аспект», «Прийоми ведення та протидія інформаційним війнам».

Навчальним планом передбачено в рамках курсу для денної форми навчання 16 години аудиторних занять (8 год лекцій та 8 год семінарських) і 18 годин самостійної роботи. Для заочної форми навчання: годин аудиторних занять (год лекцій та год практичних) і години самостійної роботи.

Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни «ЗМІ в умовах інформаційної війни» є засвоєння студентом комплексу теоретичних знань і практичних умінь про основи медійних технологій та їх застосування у гібридній війні, що пов'язані і реалізуються в площині сучасних мережевих інтернет ресурсів та телекомунікацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

– ознайомити здобувачів вищої освіти з концептуальними та теоретичними положеннями численних новітніх технологій в сфері інформаційної війни;

– розкрити основи інформаційних конфліктів, їх видів, особливостей та еволюції у сучасному світі;

- проаналізувати функції медіа як інструменту впливу на масову свідомість, а також їх використання у пропагандистських кампаніях;

- набути навичок критичного аналізу інформаційного контенту; Формування вміння ідентифікувати маніпуляції, дезінформацію та фейкові новини, а також розуміння стратегій протидії їм;

- ознайомитися з сучасними медійними технологіями та інструментами інформаційного впливу;

- розвинути практичні навички роботи з медіа у конфліктних умовах;

- проаналізувати конкретні кейси та приклади інформаційних війн.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню **цілей** вивчення дисципліни через реалізацію загальних компетентностей (ЗК), спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК) та програмних результатів навчання (РН).

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК 2. Здатність формувати інформаційний контент.

СК3. Здатність створювати медіапродукт.

СК4. Здатність організувати команду й контролювати професійну діяльність.

СК5. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

СК6. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

РН2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції

РН3. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами

PH5. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань

PH8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань

PH9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства

PH 11. Вільно спілкуватися, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

PH14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

Пререквізити. Вивчення дисципліни «ЗМІ в умовах інформаційної війни» спирається на знання студентів із курсів «Історія журналістики», «Міжнародна журналістика», «Жанри журналістики», «Філософія», «Політологія», «Психологія».

Постреквізити. Курс «ЗМІ в умовах інформаційної війни» належить до нормативних навчальних дисциплін, що формують фахові компетентності, вивчення яких допоможе глибше опанувати професію журналіста.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	Лекції	Семінарські завдання	Самостійна робота
1	2	3	4	5
РОЗДІЛ 1. Інформаційні війни: історико-теоретичний аспект.				
Лекція 1. Інформаційні війни в історії.	8	2	2	4
Лекція 2. Характеристика програмного забезпечення під час гібридної війни.	8	2	2	4
РОЗДІЛ 2. Прийоми ведення та протидія інформаційним війнам.				
Лекція 3. Базові прийоми та інструменти ведення інформаційної війни у соціальних онлайн мережах.	8	2	2	4
Лекція 4. Пошук, моніторинг та оцінка ефективності інформаційних процесів.	8	2	2	4
Залік				
Усього годин за семестр		8	8	16

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми / Формат завдання
Лекційний матеріал	
РОЗДІЛ 1. Інформаційні війни: історико-теоретичний аспект.	
<p>Лекція 1. Інформаційні війни в історії. Розвиток інформаційних технологій в історії. Перші інформаційні війни. Інформація в епоху Античності, Середньовіччя, Відродження, Нового часу. Інформаційні технології та гібридні війни, їх роль в житті суспільства. Поняття інформаційних технологій. Гібридна війна. Типи та види гібридної війни. Науково-технічна революція та інформаційний бум, як рушійна сила в технологічному розвитку суспільства. Технологізація новітніх медіа. Інформаційна війна: основні, типи та способи.</p>	<p>1. Ознайомитися із лекційним матеріалом. 2. Створити конспект лекції. Основна література: [3, 1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
<p>Лекція 2. Характеристика гібридної війни у медіа. Гібридна інформаційна війна із застосуванням сучасних медійних платформ. Чинні програмні платформи. Гібридна війна як комунікаційна технологія. Гібридна війна та механізми маніпуляції. Гібридні війни: модель інформаційної війни. Інформаційна війна як спосіб вирішення конфліктів. Холодна війна та її наслідки. Інформаційна складова національної безпеки. Особливості інформаційної зброї. Поняття інформаційної агресії. Інформація і свідомість. Свідомість і поведінка. Пропаганда жорстокості і насильства у медіа. Сучасна гібридна війна та її відображення у віртуальній реальності. Гібридна війна: структура та базові прийоми. Сучасні інноваційні засоби ведення гібридних війн. Інтернет-технології та соціальні онлайн мережі в структурі гібридної війни. Мережеві он-лайн проекти в гібридній війні: структура та принципи функціонування. Формат та специфіка он-лайн мережеских проєктів. Медіа-віруси та їх використання в якості інформаційної зброї.</p>	<p>1. Ознайомитися із лекційним матеріалом. 2. Створити конспект лекції. Основна література: [3, 1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
РОЗДІЛ 2. Прийоми ведення та протидія інформаційним війнам.	

<p>Лекція 3. Базові прийоми та інструменти ведення інформаційної війни у соціальних онлайн мережах.</p> <p>Поняття інформаційної асиметрії. Асиметричний характер інформаційної зброї. Інформаційна асиметрії та прийняття рішень. Формування асиметричного медійного простору: можливі наслідки для країни. Асиметрія комунікації та прикладних комунікаційних технологій. Базові прийоми та інструменти ведення інформаційної війни у соціальних онлайн мережах. Сучасні он-лайн соціальні мережі. Базові інструменти просування контенту в соціальних мережах. Засоби промоції контенту в соціальних мережах. Типологія та класифікація інформаційних операцій формату web 2.0 та 3.0. Базові прийоми в інформаційних війнах. Прийоми захисту від інформаційних атак в он-лайн мережах. Прийоми та засоби маскуванню і демаскуванню в інформаційних протистояннях. Інтернет-реклама та її застосування в інформаційній війні. Таргетована реклама у соціальних онлайн мережах. Контекстна інтернет-реклама. Використання мобільних засобів зв'язку як інструмента інформаційної атаки.</p>	<p>1. Ознайомитися із лекційним матеріалом. 2. Створити конспект лекції. Основна література: [3, 1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
<p>Лекція 4. Пошук, моніторинг та оцінка ефективності інформаційних процесів.</p> <p>Сучасні методи та засоби аналізу. Базові методи та засоби оцінки ефективності інформаційних процесів в інтернет-просторі. Методи та засоби моніторингу ситуації в інтернет-просторі. Методи базового моніторингу. Засоби експрес-опитування у соціальних мережах. Моніторинг та ідентифікація достовірності контенту в мережі. Інтернет та соціальних онлайн мережах. Соціальні онлайн мережі в системі сучасних форматів ведення війни. Медіабезпека та медіагігієна.</p>	<p>1. Ознайомитися із лекційним матеріалом. 2. Створити конспект лекції. Основна література: [3, 1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
<p>Семінарські заняття</p>	
<p>РОЗДІЛ 1. Інформаційні війни: історико-теоретичний аспект.</p>	
<p>СЗ 1. Інформаційні війни в історії.</p> <p>1. Теоретична частина.</p> <p>Розвиток інформаційних технологій в історії. Перші інформаційні війни. Інформація в епоху Античності, Середньовіччя, Відродження, Нового часу.</p>	<p>1. Опрацювати запропоновані питання. 2. Підготувати відповідь з розкриттям змісту кожного питання.</p> <p>Основна література: [1-6] Додаткова література: [1-52]</p>

<p>2. Практична частина.</p> <p>Опишіть одну з епох погляду на процес розвитку гібридних інформаційних війн.</p> <p>Відповідь (до 10 стор.) завантажте у Розділ "Відповідь" цього завдання.</p>	<p>Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
<p>СЗ 2. Інформаційні технології та гібридні війни.</p> <p>Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інформаційних технологій. 2. Гібридна війна. 3. Типи та види гібридної війни. 4. Науково-технічна революція та інформаційний бум, як рушійна сила в технологічному розвитку суспільства. <p>Практична частина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з теорією на с. 86-87 підручника "Гібридна війна та журналістика" (див. у Додатку). 2. Знайти практичні приклади ознак наявності інформаційного впливу у інформаційній війні: <ul style="list-style-type: none"> - висока частотність і тенденційність у висвітленні певних новин; - відсутність коректного обговорення різних точок зору, надання переваги емоційним, а не аналітичним способам представлення матеріалу в засобах масової інформації; - нав'язливе привертання уваги суспільства до повідомлень, у яких дискредитуються (часто – за допомогою фальсифікованих даних) імідж держави, її політична, економічна, наукова сфери, видатні представники народу, факти історії; - домінування в інформаційному просторі сенсаційних, скандальних тем, які зумовлюють загострення внутрішніх протиріч і напруги в суспільстві; - наявність повідомлень, які загрожують життю, здоров'ю громадян, пропагують війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення територіальної цілісності держави, тоталітаризм чи нацизм; - оприлюднення ідентичних повідомлень сумнівного змісту одразу в кількох засобах масової інформації із такою самою сумнівною репутацією; - зростання частки присутності іноземних засобів масової інформації та засобів масової комунікації в інформаційному просторі країни; - збільшення кількості вітчизняних засобів масової інформації, які контролюються 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Опрацювати запропоновані питання. 2. Підготувати відповідь з розкриттям змісту кожного питання. <p>Основна література: [1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>

<p>іноземними громадянами або невідомими достеменно особами; - нав'язлива ретрансляція теле- і радіопрограм, фільмів, музики іноземного виробництва; - надмірне й необґрунтоване «посилання» кадрового складу засобів масової інформації, інформаційних агентств, PR-агенцій іноземними фахівцями; - створення фізичних перешкод для функціонування засобів масової інформації, особливо – в прикордонних районах країни; - цілеспрямоване розповсюдження комп'ютерних вірусів і спеціальних програм, здатних знищувати, пошкоджувати чи перехоплювати інформацію у глобальних і локальних комп'ютерних мережах.</p> <p>3. Приклади записати та завантажити у розділ Відповідь до СЗ 2.</p>	
РОЗДІЛ 2. Прийоми ведення та протидія інформаційним війнам.	
<p>СЗ 3. Гібридна війна як комунікаційна технологія.</p> <p>Теоретична частина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гібридна війна із застосуванням сучасних медійних платформ. 2. Чинні програмні платформи. 3. Особливості і функціональні можливості сучасних апаратних платформ. 4. Гібридна війна як комунікаційна технологія. 5. Гібридна війна та механізми маніпуляції. <p>Практична частина</p> <p>I. Знайти практичні приклади інформаційного впливу за допомогою текстових повідомлень, мінімум 10 прикладів з 19 (див. С. 88-89 підручника "Гібридна війна та журналістика"):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) замовчування; 2) подання неправдивого факту; 3) поєднання правдивих і неправдивих фактів і коментарів; 4) представлення випадкових явищ як типових і системних; 5) зміщення акцентів у повідомленні шляхом пропусків, підбирання маніпулятивних рубрик, заголовків, виділених цитат; 6) введення в оману некоректним посиланням на джерела повідомлення (наприклад, завуальовані натяки на авторитетність – «з надійних джерел отримано інформацію»); 7) оприлюднення фактів, отриманих із неофіційних і ненадійних джерел; 8) використання часових розбіжностей (використання фактів про минулі події на підтвердження повідомлень про сучасні реалії; згадування фактів минулого з перекручуванням їх із розрахунку, що деталей ніхто не пам'ятає; спотворення хронології 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані питання. 2. Підготувати відповідь з розкриттям змісту кожного питання. <p>Основна література: [1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>

<p>подій);</p> <p>9) заглушення повідомлень про важливі факти другорядними або створення строкатої мозаїки повідомлень про актуальні та неактуальні події з метою ускладнення формування реципієнтом пріоритетів);</p> <p>10) збільшення частотності відтворення повідомлень на одну й ту саму тему;</p> <p>11) використання певних слів-подразників із виразними позитивними чи негативними конотаціями – «правда», «свобода», «демократія», «патріотизм», «зрада», «фашизм», «корупція», апеляція до почуттів і спекулювання на очікуваннях – «достаток у домі», «стабільність», «впевненість у майбутньому», «гордість за батьківщину»;</p> <p>12) використання штампів (наприклад, «глобальні проблеми», «захист інтересів»);</p> <p>13) навішування ярликів (наприклад, «хунта», «країна, яка не відбулася»);</p> <p>14) приховування відсутності змісту або потенційно небезпечного змісту повідомлення за поетизмами – метафорами, порівняннями, гіперболами, риторичними запитаннями, окличними реченнями, і емоційно забарвленою лексикою;</p> <p>15) використання дієслівних форм, наприклад, дієслів наказового способу, для спонукання до прямої дії («проголосуй», «не спи», «визначайся»);</p> <p>16) «гіпнотизування» реципієнтів термінами, неологізмами, запозиченнями, точне значення яких часто не відоме не лише широкій аудиторії, а й самим мовцям;</p> <p>17) нав'язливе обговорення протягом певного часу обмеженої кількості (1-3) топ-тем (їх іменують «ідея дня», «топ-теми тижня», «порядок денний ЗМІ» тощо);</p> <p>18) сплутування художніх образів і реальності (апелювання до відомих літературних творів, фільмів, творів культури мас-медіа) або використання ментальних стереотипів, національних символів тощо;</p> <p>19) домінування новин негативного чи трагічного змісту, залякування небезпеками військового, екологічного, економічного характеру (наприклад, «Україну перетворюють на ядерний могильник»).</p> <p>1. П. Приклади записати та завантажити у розділ "Відповідь" до СЗ 3.</p>	
<p>СЗ 4. Технології дистанційного навчання.</p> <p>Теоретична частина</p>	<p>1.Опрацювати запропоновані питання.</p> <p>2. Підготувати відповідь 3</p>

<p>1. Інформаційна війна як спосіб вирішення конфліктів. 2. Холодна війна та її наслідки. 3. Інформаційна складова національної безпеки. 4. Особливості інформаційної зброї. 5. Поняття інформаційної агресії. 6. Інформація і свідомість. 7. Свідомість і поведінка. 8. Пропаганда жорстокості і насильства у ЗМІ. 9. ЗМІ як глобальне інформаційне середовище.</p> <p>Практична частина</p> <p>1. Написати дослідницький матеріал на тему "Застосування інструментів інформаційної війни в контексті різних конфліктів XX-XXI століття". 2. Обсяг матеріалу - до 10 стор. А4 Times New Roman, міжрядковий інтервал - 1,5.</p> <p>3. Аспекти, на які можна звернути увагу при створенні матеріалу: - причини конфлікту, - позиція сторін, - головні заяві, які лунали, - застосування методів інформаційної війни з противником, з населенням на території конфлікту, з міжнародною спільнотою, - прикладі маніпуляцій з інформацією, - шлях розв'язання конфлікту.</p> <p>4. Конфлікти</p> <p>Довідка У період Відродження (XV ст. н.е. - XVII ст. н.е.) та Нового часу (XVIII ст. н. е. - XX ст. н. е.) окупаційні режими встановилися основою для переформатування кордонів вже сформованих державних утворень (імперій, держав тощо) в Західній Європі. Попри прийнятті після Першої Світової війни (1914-1918) та Другої світової війни (1939-1945) згоди та встановлення принципів про невиконання військової сили для розв'язання питань та повага до територіальної цілісності, у XX-XXI столітті окупація також часто вела до захвату територій та встановленню контролю над ними.</p> <p>5. Теми для роботи: Окупація: Австро-Угорщиною - Боснії та Герцеговині (1908) Італією - Тріполітанії й Коренаїки (1911) та Ефіопії (1936) Німеччиною - різних територій Західної Європи в роки Другої Світової війни (1939-1945)</p>	<p>розкриттям змісту кожного питання.</p> <p>Основна література: [1-6] Додаткова література: [1-52] Інформаційні ресурси: [1-6]</p>
--	---

<p>Німеччиною - частини території Радянського Союзу в роки Другої Світової війни (1939-1945) Японією - Маньчжурії (1932-1945) Індонезією - Східного Тимору (1975-2002) Іраком - Кувейту (1990-1991) Арабо-ізраїльський конфлікт (з 1947 року) Лівано-Ізраїльський конфлікт (2006) Дії РФ в Придністров'ї (1991) Дії РФ у Південній Осетії (1994) Дії РФ у Абхазії (2008) Війна у Грузії (2008) Війна у Сирії (2011) Ситуація в Афганістані (2021).</p> <p>6. Реферати завантажити у розділ "Відповідь" до СЗ 4.</p>	
--	--

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПРОЄКТ-ДОСЛІДЖЕННЯ

<p>I. Загальна назва проєкту: Медіа в умовах інформаційної війни".</p> <p>II. Пропоновані теми для проєкту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гібридна інформаційна війна (наприклад, в Україні, Сирії, Лівії тощо). 2. Історія гібридної війни (наприклад, холодна війна у ХХ столітті). 3. Стратегія в гібридній війні. 4. Маніпуляції в гібридній війні. 5. Гібридна війна та соціальні медіа. 6. Інформаційна війна. 7. Асиметрична війна. 8. Медіаграмотність. 9. Інформаційна безпека. 10. Фактчекінг. 11. Пропаганда. 12. "Біла," "чорна" та "сіра" пропаганда. 13. Методи пропаганди. 14. Дезінформація. 15. Фейк. 16. Deep Fake. 17. Flame. 18. Фішинг. 19. Мемі. 20. DoS-атака (DDoS-атака). 21. Клікбейт. <p>III. Мета проєкту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Уважно проаналізувати поняття "гібридна війна" (або обране поняття). 2. Дослідити основні стратегії, тактики та засоби, приклади, що використовуються в конфліктах. 	
---	--

3. Оцінити вплив гібридної війни (або обраного поняття) на політичну, економічну та соціальну сфери.
4. Вивчити приклади сучасних конфліктів, пов'язаних з гібридною війною (або обраним поняттям).
5. Запропонувати стратегії боротьби з гібридними загрозами (або обраним поняттям).

VI. Складові проекту:

Теоретична частина (теоретичний текст):

- a) Word-документ, Times New Roman, 14 пунктів, міжрядковий інтервал 1.5, обсяг – 12-15 сторінок.
- b) Макет сторінки: Верх – 2 см, низ – 2 см, лівий край – 2.5 см, правий край – 1.5 см.
- c) Що повинно бути в теоретичній частині:
  - пояснення та визначення обраного поняття;
  - основні категорії обраного поняття (якщо є);
  - елементи обраного поняття (якщо є);
  - аналіз історичних прикладів обраного поняття;
  - аналіз сучасних теорій та підходів до обраного поняття;
  - приклади застосування обраного поняття.

Теоретична частина складається з трьох частин:

Вступ та теорія: пояснення поняття, категорії, аналіз.

Практика: 3 приклади.

Висновок: результат.

Список використаної літератури.

Практична частина:

Презентація (PowerPoint), мінімум 12 слайдів (зображень) має містити:

- пояснення обраного поняття;
- приклади обраного поняття з використанням візуальних матеріалів (відео, графіки, схеми, карти тощо);
- оцінка результатів дослідження, впливу на суспільство та державу.

V. Захист проекту:

- Захист проекту відбувається під час заняття з викладачем та однокурсниками, онлайн або офлайн.

- Проект (текст+презентація) надсилається на електронну пошту викладача.

VI. Критерії оцінювання:

- глибокий аналіз теми та оригінальність підходу.
- якість презентації та зрозумілість поданої інформації.
- креативність та оригінальність у дослідженні.
- здатність захистити висновки та відповісти на запитання.
- виконання завдань у встановлені терміни.

VII. Терміни виконання:

Дата початку роботи над проектом: вересень 2024 року.

Дата подачі готового проекту (останній термін): листопад 2024 року.

Дата захисту проекту: 2024 року – 2024 року.

VIII. Додаткові рекомендації:

- під час роботи над проектом використовуйте академічні джерела (статті, книги, звіти тощо).

- звертайте увагу на актуальність та достовірність інформації.

- піклуйтесь про чіткість і логичність подання матеріалу.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Самостійна робота

Різновиди самостійної роботи студентів

1. Читання основної та додаткової літератури. Самостійне вивчення матеріалу за літературними джерелами.

2. Робота з бібліотечним каталогом, самостійний добір необхідної літератури.

3. Робота зі словником, довідником.

4. Пошук необхідної інформації через Інтернет.

5. Конспектування джерел.

6. Реферування джерел.

7. Складання анотацій до прочитаних літературних джерел.

8. Складання рецензій та відгуків на прочитаний матеріал.

9. Складання огляду публікацій за темою.

10. Складання і розробка словника (глосарію).

11. Складання бібліографії (бібліографічної картотеки)

13. Ведення щоденника (щоденник практики, щоденник спостережень, щоденник самопідготовки і т.д.)

14. Прослуховування навчальних аудіозаписів, перегляд відеоматеріалу.

15. Виконання аудіо - і відеозаписів за заданою темою.

16. Підготовка до різних форм проміжної і підсумкової атестації (до тестування, диктанту, контрольної роботи, до заліку, іспиту).

17. Виконання домашніх контрольних робіт.

18. Самостійне виконання практичних завдань репродуктивного типу (відповіді на питання, тренувальні вправи, досліди, завдання, тести).

19. Виконання творчих завдань.

20. Проведення експерименту і складання звіту по ньому.

21. Підготовка усного повідомлення для виступу на семінарському або лекційному занятті.

22. Написання реферату. Підготовка до захисту реферату на семінарському занятті.

23. Підготовка доповіді та написання тез доповіді.

24. Виконання комплексного завдання (проекту) з дисципліни. Підготовка до його захисту на семінарському або практичному занятті.

25. Виконання інтегрованого (міжпредметного) проекту. Підготовка до його захисту.

26. Підготовка до участі у діловій грі, конкурсі, творчому змаганні.

27. Написання курсової роботи. Підготовка до виступу на конференції (до захисту курсової роботи).

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
(ЗАЛІКУ) З ДИСЦИПЛІНИ
«ЗМІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ»**

1. Поняття гібридної війни.
2. Класи інформаційних воєн.
3. Симетрія та асиметрія інформації.
4. Маніпулювання в ЗМІ.
5. Інформаційна війна як спосіб вирішення конфліктів.
6. Холодна війна та її наслідки.
7. Інформаційна складова національної безпеки.
8. Особливості інформаційної зброї.
9. Поняття інформаційної агресії.
10. Інформація і свідомість.
11. Свідомість і поведінка.
12. Пропаганда жорстокості і насильства у ЗМІ.
13. Медіа як глобальне інформаційне середовище.
14. Інформаційна безпека.
15. Засоби інформаційного впливу на людину.
16. Методи дезінформації та контрпропаганди.
17. Роль соціальних мереж у сучасних інформаційних війнах.
18. Етапи та стратегії ведення інформаційної війни.
19. Кібербезпека та її значення в інформаційній війні.
20. Вплив фейкових новин на громадську думку.
21. Правові та етичні аспекти діяльності медіа в умовах гібридної війни.
22. Інформаційні операції та їхня роль у воєнних конфліктах.
23. Використання відеоконтенту та візуальних образів у пропаганді.
24. Функції медіа у формуванні політичної та соціальної свідомості під час війни.
25. Інструменти моніторингу та аналізу медіаконтенту в умовах інформаційних загроз.
26. Методи захисту від інформаційного впливу та маніпуляцій.
27. Психологічні аспекти інформаційної війни: вплив на індивіда та масову свідомість.
28. Технології ідентифікації та протидії фейковим новинам.
29. Медіабезпека під час конфліктів: як уникати інформаційних пасток.
30. Відмінності між пропагандою та контрпропагандою у медіа.

ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У режимі дистанційного навчання вивчення навчальної дисципліни «Сучасні технології навчання і методика викладання дисциплін» передбачає приєднання кожного здобувача до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для обміну думками.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У

цьому випадку здобувачу вищої освіти пропонується самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

У режимі очного навчання програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності передбачає:

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- мультимедійний проектор;
- комп'ютер/ноутбук/планшет;
- інтерактивні дошки;
- наявність персонального комп'ютера (мультимедійного проектора, планшета, інтерактивної дошки тощо).

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть самостійними, їхніми власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Під час виконання письмових контрольних робіт, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами інформації заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики. Під час занять здобувачі вищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики, дотримуються правил внутрішнього розпорядку ТНУ ім. В.І. Вернадського. Поводяться толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Здобувачі вищої освіти повинні відвідувати усі лекції, семінарські заняття з навчальної дисципліни та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Недопустимі пропуски та запізнення на заняття без вагомих причин, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття/контрольного заходу без дозволу викладача. Критично сприймається несвоечасне виконання поставленого завдання, терміни захисту індивідуального завдання (в контексті самостійної роботи), терміни ліквідації заборгованості та відсоток зниження оцінки.

До семестрового контролю будуть допущені ті студенти, які набрали не менше ніж 30 б. (робота на семінарах, самостійна, індивідуальна робота). Решту балів студент може добрати на підсумковому контролі, відповівши на два теоретичних питання (із переліку питань до підсумкового контролю), кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б., і виконавши два практичних завдання, кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б.; разом – 40 б. Окрім цього, до семестрового контролю не будуть допущені ті студенти, які без поважних причин пропустили більше ніж 50 % лекційних та більше ніж 50 % семінарських занять.

Для дистанційної форми навчання обов'язковим є: доєднання до не менше ніж 50 % лекційних та не менше ніж 50 % семінарських занять; присутність на заняттях з увімкненою камерою; навчально-наукова активність студента на кожному семінарі, коли здобувач вищої освіти присутній в онлайн-форматі.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання всіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій.

Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також у будь-який зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій, передбачених нормативними документами ТНУ ім. В.І. Вернадського, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Поточний контроль				Підсумковий контроль (залік)
Розділ 1		Розділ 2		
Л1	Л2	Л3	Л4	40
5	5	5	5	
С3 1	С32	С33	С34	
10	10	10	10	

Л – лекція;

С – семінарське заняття;

САМ – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
80-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-79	Добре	C	загалом хороша робота
66-74	Задовільно	D	непогано
60-65	Задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	Незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

(основна, допоміжна література, інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Основні:

1. Почепцов Г. Г. Информационные войны Основы военно-коммуникативных исследований. Режим доступа: http://www.ligis.ru/librari_2/049/contents.html
2. Почепцов Г. Г. Информационные войны. Новый инструмент политики. Режим доступа: <https://bookmate.com/reader/TX5dlhSY>
3. Почепцов Г. Г. Теория и практика информационных воен. Ровно. 1999. 289 с.

4. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
5. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навч. посіб. / за заг. ред. В. Жадька ; ред.-упор.: О. Харитоненко, Ю. Полтавець. Київ. Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с.

Додаткові:

6. Гібридна війна Росії проти України після Революції / Копийка В. , Дорошко М., Балюк В.; М. Дорошко, В.Балюк (Eds.). Київ. Ника-Центр. 2018. 280 с.
7. Гетманчук М. «Гібридна війна» Росії проти України: інформаційний аспект. Військово-науковий вісник. 2017. № 2. С. 296-307.
8. Гібридна війна Росії проти України після Революції / Копийка В. , Дорошко М., Балюк В.; М. Дорошко, В.Балюк (Eds.). Київ. Ника-Центр. 2018. 280 с.
9. «Гібридна» війна Росії – виклик і загроза для Європи. Національна безпека та оборона. 2016. № 9. С. 2-16.
10. Салига П. Інтернет як засіб масової комунікації К.: ЖОВТА СТРИЛА. 2007. 32 с.
11. Салига П. Основи роботи з FTP мережею . К.: ЖОВТА СТРИЛА. 2007. 36 с.
12. Городенко Л. Інтернет-видання як засіб масової комунікації (частина I): Конспект лекцій з курсу "Редакторський фах: Вступ до Інтернет-видань" / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К: Центр Вільної Преси, 2005. 32 с.

Інформаційні ресурси

1. Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи //ВРУ. http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_687
2. Закон України „Про інформацію” // ВРУ. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12>